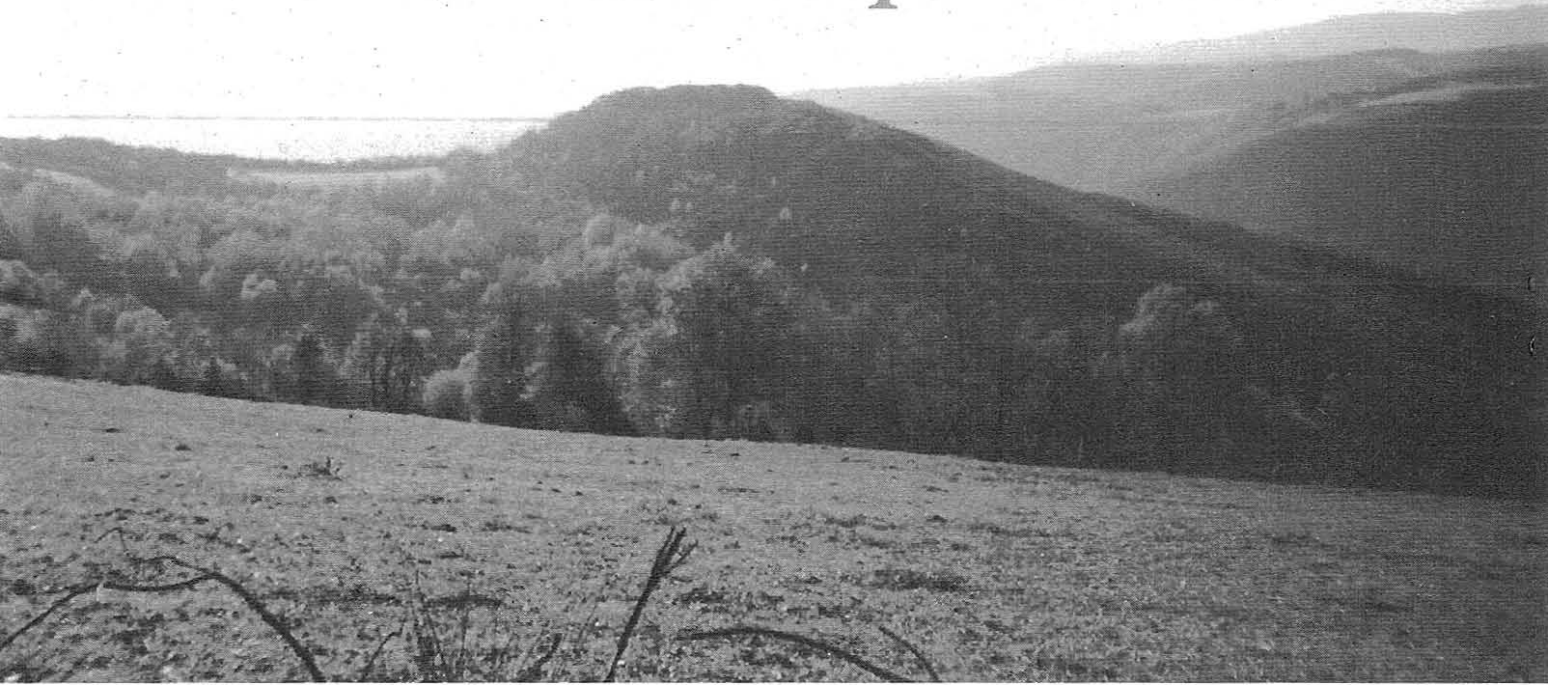

OS COUTOS:

Covas e castros pre visitar

O castro da Coroa (A Legiña)

Na parte máis occidental do concello d'Ibias tán Os Coutos. Esta parroquia pode considerarse o apéndice d'Asturias na mesma provincia de Lugo, d'eí o interesante sincretismo cultural que presenta a zona. Pre chegar aló, hai que colle-la carretera que dende San Antolín vai a Sena, e despóis o desvío pra Os Coutos. Subindo por elí arriba, xa nos sorprenden as vistas d'unha das partes máis occidentales d'Asturias.

↓ Fanny López Valledor

Vilarello, ún dos lugares dos Coutos, é o noso punto de chegada: elí ta a cova. Pra chegar a ela hai que segui-la carreira vella que vai salir a Galicia. Noutro tempo, cas bestias ye os carros, a zona taba mui transitada. Hoi non, ta case a monte. Ca pista nova, xa esfaltada, que vai a Valdeferreiros, este vello camín é paso pros tractores e pre xente que vai traballa-las fincas. Pro subindo por él, a mao direita, a poucos metros do poble, ún atopa *A Cova do Tesouro*; o primeiro que che chama a atención é a forma da súa boca: un corazón.

As primeiras informacióis que tuvemos d'ela eran poucas e sempre as mesmas: que na cova tuveran os moros e qu'unha vez metérase un can nela sin que se soupera máis d'él.

Según a xente, unha peisana de Parada (poble vecín a Vilarello), tando na casa, sintíu ladrar un can debaixo do piso da cociña. Dende aquela, empezóu a dicirse que fora o can que se metera na cova.

Investigacióis ye encuestas posteriores foron aclarando un pouco máis a cousa: nun poble vecín atopamos un rapaz qu'entróu nela hai unhos anos. Acompañabol un amigo inxeniero e, xa fora, chegaron á conclusión de qu'era unha mina.

Outras visitas ós veciños foron afianzando cada vez máis a existencia d'unha explotación mineira en Vilarello dos Coutos. Máis adiante, soupemos que levaban o mineral á Ferrería, qu'era naqueles tempos a fundición ye unde traballaban o ferro. A Ferrería ta a poucos quilómetros da cova ye aínda pódese ve-la casa, anque hoi hai elí un muín d'auga.

Case nun hai duda de qu'o mineral recollido, polo menos na época máis vella, era o ouro. Tamos dentro da gran franxa aurífera que vai dende o Cantábrico hasta o norte de Portugal, tan rica en explotacións d'este metal.

Neste xeito, a toponimia pode, en ocasións, deixar rastro: esí, ó pé mesmo da explotación ye a poucos metros da cova, hai unha casa qu'aínda hoi é *A*

Casa de Dourado.

Creo que nun podemos terminar sin facer unha pequena referencia ó castro de Vilarello, de gran interese segun os entendidos, e que nun puidemos visitar por culpa da xeadada ye o mal tempo.

Como xa sabemos, o máis normal é qu'os castros aproveiten prá defensa as condicións naturais do terreo; ás veces, estas condicións veían da maía das voltas d'un río que vai facendo unha especie de península na que se practica unha fosa.

No castro de Vilarello o corte foi tan fondo qu'alcanzou o cauce do Río Navia, circulando as súas augas polo castro e convertíndolo en unha verdadeira isla. Cremos que merece a pena facerlle unha visita.

Na mesma parroquia dos Coutos ta A Legúa. Neste pobo asturiano, na raya mesmo da provincia de Lugo, atópase o castro *da Coroa*, situado na montaña ye a esquerda do Río Navia.

A Cova do Tesouro

Este castro aséntase nun teso redondo que se xunta á ladeira da montaña por unha especie de península. O teso, que forma un cabezo aislado, vai facendo unha coroa e d'el vénlle ó castro o seu nome.

Non son moitas as cousas encontradas no castro: sábese d'un home qu'atopou por elí arredor un muín de mao e qu'ol levou prá súa casa. Moitos veciños descubriron tamén pedazos de cerámica e barro ó traballa-la terra.

É pouca a información que puidemos recoller do castro: Saúl de Lameiro, un veciño da Legúa, falounos de todo o qu'ouíra dicir d'el e do que recordaba cuando iba elí cas ovellas sendo neno; a conversación grabouse e foi transcrita respetando sempre o

contido ye a forma transmitidos polo relator. Anque conserva os rasgos lingüísticos fundamentais da zona, a fala do informante débelle moito ó influxo do castelano.

FALANDO CON SAUL DE LAMEIRO

Hai unha muralla arredor, unha zona amurallada qu'é como unha trincheira. Dícese qu'habitou elí unha xente máis antiga qu'os romanos: dícese qu'eran edicios ou egipcios.

Esta trincheira arredor tiñanal pre defendese, porque desde elí dícese que tiraban con flecha. Tiñan unhas camiños ou zanjás pre ir no posible sempre protegidos.

Cuando éramos nenos ye íbamos pre'el cas ovellas xuntábamonos cos de Marcelín, e polo lado de Marcelín había como unha entrada con tres paredes moi ben feitas; calcúlase que pode ser unha entrada ou unha chiminea; díciase qu'era unha chiminea porque taba moi afumada e suponse qu'elí os antigos cocían o barro e tamén traballaban o ferro dentro do entallo do castro.

Ó escarvar encontrábase cachos de barro, cazolas de barro. Os de Marcelín empezaran a desfacer esa entrada con tres paredes e dicían que deberan atopar tamén algo, como unha argola que podía ser d'ouro ou podía ser de cobre; unha argola circular e cas puntas pasadas ye un pouco abertas. Tamén se dicía qu'esos dichosos personaxes levaban como unhas adornos, e que podía ser ún dos adornos en cuestión.

Tamén se dice qu'un ano sementaran pan detrás do castro e qu'Olivia d'Alfonso atopara arando unha pedriña d'ouro.

Dícese tamén que na zona máis ó Sur había unha ventá que s'entraba horizontal por ela [Saúl ouíu esto ó seo abolo]. Pois resulta que de brao é

unha zona moi fresca porque é alto ye había sombra, e por ún dos lados deixaban as ovellas por elí, pro se veí qu'as ovellas entraban por esa ventana e caían e desaparecían; ye entón tapáronal, pro antes de tapala parece qu'unha señora da Casa de Gorgorio ou unha da Casa do Chao foi por elí adiante hasta un sitio que s'empezaba a descender como se fora unha rampla ou unha escaleira e que s'ocultaba a través do terreo.

Dícese qu'unha vez tiraron un pao de ferro e que soú por elí e que foi marchando hasta que se perdeu o ruído.

Tamén se dice qu'o castro tiña unhas pasaxes suterráneos qu'abóra nun se sabe, nun se recuerda únde irían salir; nun se sabe se é solo na modorra ou tiñan unhas camiños ocultos suterráneos que nun se sabe únde irían.

Hai anos a cualquier momento aparecíanche escorias de ferro como de ferreiros, qu'aínda hoi vense nos ferreiros. Tamén aparecían cachos d'olla de barro. Sería fácil atopar cachos de barro con pouco que s'escarvara.

Facíanlles marchar á forza porque viñan outras tribus qu'empuxaron a éstas a huir; nun se sabe cómo era o habitáculo por dentro, se eran cuevas paredadas ou non...

Tamén se veí por riba unhas vaguadas que se puidera calcular de qu'en so día cederan os techos.

Dícese tamén qu'a leyenda taba escrita en árabe e debía ser moi difícil lela, ye incluso qu'había que lela de dereita pre izquierda. ~~~